

KÖSZÖNTŐ

Idén emlékeztünk meg településünk első írásos említésének 800. és várossá válásunk 40. évfordulójáról.

Tisztelettel köszöntöm vendégeinket, a Magyar Levéltáros Egyesület vándorgyűlésének résztvevőit és a Füredi História minden olvasóját. Balatonfüred főleg bor- és fürdőkultúrájáról ismert országunk határain túl is. A szőlészet és borászat sikeres művelése következtében városunk az 1959-ben létrejött Balatonfüred–Csopaki borvidék központja lett. A 20. század elejére gazdaságilag megerősödött helyi társadalom vezetői kivívták, hogy 1908-tól járási székhelyként funkcionálhatott. A két világháború közötti években már a járás „szervező erejének” tekintették kulturális és politikai téren. Ebből sokat veszített 1956-ban, amikor a Balatonfüredi járást megszüntették.

Településünket a Balaton-parton fakadó és az 1670-es évekből fennmaradt levéltári forrásokból ismert gyógyvize, a savanyúvíz emelte ki a bortermele települések sorából. A legutóbbi évek levéltári kutatásainak köszönhetjük, hogy néhány évtizeddel idősebb, több mint 300 éves lett a gyógyfürdők. Flasker András székesfehérvári seb orvos által 1702-ben alapított és az óvárostól sokáig különálló fürdőtelep a reformkorban a legjelentősebb hazai gyógyfürdőnké emelkedett, és folytonosan törekedett az európai színvonal elérésére. A gyógyfürdők iránt támasztott nemzetközi követelményrendszer teljesítéseként 1790-ben megalapították az Angolkertet. 1831-ben Kisfaludy Sándor kezdeményezésére, az anyanyelvi színjátszás számára közadakozásból felépítették a Játékszínt, a Dunántúl első kőszínházát, 1841–1842-ben az első, 1860–1870 között a második nyári színpályát, az Arénát, és 1846-ban gróf Széchenyi István irányításával elindították a balatoni gőzhajózást.

Füred a 19. század első felében a „Magyar Királyság díszé” volt, ezért is ápoljuk reformkori nagyjaink, Deák Ferenc, Széchenyi István, Kisfaludy Sándor, Kossuth Lajos és mások emlékét, mindazokét, akik kapcsolatba kerültek a füredi gyógyfürdővel. Széchenyi Ferenc építtette azt a kastélyt, amelyről Jókai „arany emberének” balatoni lakhelyét mintázta, és ma a Széchenyi Ferenc Szakképző Iskolának ad otthont. A Széchenyi-Széchenyi család és Balatonfüred kapcsolatáról az idén külön kötetrel emlékezünk meg.

Városunkban több mint száz emléktábla és emlékhely fogadja az idelátogatókat, de szinte évente avatunk újabbakat.

Fontos célkitűzésünk a konferenciavárossá válás. Az első világháború után Balatonfüred – a megnehezült körülmények között – tudományos, kulturális, gazdasági és sportrendezvények házigazdájává vált. Hagyománnyá lett az először 1925 májusában megrendezett balatonfüredi orvoskongresszus, és rendszeressé váltak a füredi terménykiállítások és borhetek. Füred kiemelkedő szerepet játszott a magyar sportélet létrejöttében, s a két világháború között több nemzetközi verseny színe is volt.

Balatonfüred több alkalommal irodalmi központ volt. Otthonra talált itt Pálóczi Horváth Ádám költő, a villatulajdonos Jókai Mór író, Laborfalvi Róza és Blaha Lujza színésznők. Eötvös Károlyt családi kapcsolat kötötte Füredhez, amely nélkül aligha tudott volna hitelesen és bensőségesen írni a Balaton vidékéről, a reformkor balatonfüredi történéseiről, a szőlősgazdák világáról, a Bajor szőlő szépségéről. Illyés Gyula, Keresztury Dezső, Nemes Nagy Ágnes, Szabó Lőrinc, Tamási Áron és sokan mások 1950-től a Lipták ház szalonjának vendégei voltak. 1998-tól ismét szellemi műhely, alkotóházként a magyar irodalom külföldi fordítóit fogadja. 1991-től a Jókai Napok rendezvénysorozatával az írófejedelmre emlékezünk. 1993-tól megrendezük a Salvatore Quasimodo költőversenyt, 2009-ben pedig újtára indítottuk a Tempevölgy című irodalmi folyóiratot.

Gyakran rendezik itt konferenciájukat a muzeológusok, és örömmel fogadtuk, hogy a Magyar Levéltáros Egyesület is Balatonfüredet választotta vándorgyűlése helyszínéül. Mi a múltunk iránti tiszteletet azzal is kifejeztük, hogy felújítottuk a reformkori városrészt, a Jókai és a Vaszary villát, méltó helyet adtunk a Városi Helytörténeti Gyűjteménynek, támogatjuk a Helytörténeti Egyesület tevékenységét, a 28. számnál tartó Füredi História megjelenését. Büszkék vagyunk arra, hogy a Balatonfüred Városért Közalapítvány több mint 60 kötetet adott ki a város történetéről. Városunk története bár rendkívül gazdag, azonban maradtak még feltáratlan részek, amelyek feldolgozásában továbbra is számítunk a történészek és a levéltárosok alkotó munkájára.

Dr. Bóka István polgármester